

Edin Omerčić

BRZINA MRAKA

*Politička djelatnost Srpske pravoslavne crkve
u Bosni i Hercegovini od 1989. do 1996.*

Edin Omerčić
BRZINA MRAKA
*Politička djelatnost Srpske pravoslavne crkve
u Bosni i Hercegovini od 1989. do 1996.*

HISTORIJSKE MONOGRAFIJE

Knjiga 30

Izdavač

Univerzitet u Sarajevu – Institut za historiju
Podgaj 6, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
<https://iis.unsa.ba>

Glavna i odgovorna urednica

Aida Ličina Ramić

Recenzenti

Alfredo Sasso
Haris Dajč

Na koricama

Scena sa predstave “Sveti Sava“ Bosanskog narodnog pozorišta Zenica

ISBN 978-9958-649-74-5

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu
Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH
pod ID brojem 62785286

UNIVERZITET U SARAJEVU – INSTITUT ZA HISTORIJU

Edin Omerčić

BRZINA MRAKA

Politička djelatnost Srpske pravoslavne crkve
u Bosni i Hercegovini od 1989. do 1996.

Sarajevo, 2024.

SADRŽAJ

Predgovor	9
Uvod	13
I. Političke pretpostavke i teorijski okvir	37
1. Ustavno-pravni položaj Bosne i Hercegovine (1974–1995)	39
2. Ustavno-pravni položaj vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini (1974–2004)	41
3. Afirmacija predmodernog svjetonazora	45
3.1. Svetosavlje	45
3.2. Kosovski mit	53
4. Konstrukcija neprijatelja	58
5. <i>Symphonia</i>	68
II. Revitalizacija religioznosti i proces desekularizacije u Jugoistočnoj Evropi	71
III. Djelovanje Srpske pravoslavne crkve tokom osamdesetih godina 20. stoljeća: kroz krizu sistema i disoluciju države do legitimiteta političkog djelovanja	99
1. “Brat je mio, ma koje vjere bio” – politička djelatnost SPC do sredine 1980-ih godina	101
2. Saradnja Srpske pravoslavne crkve, Udruženja književnika Srbije i Srpske akademije nauka i umetnosti	109

2.1. Srpska pravoslavna crkva i Memorandum SANU-a	112
2.2. Tribina “Vjera i kultura”	117
3. Sukob Srpske pravoslavne crkve sa <i>svjetovnim</i>	119
4. Prenosenje moštiju kneza Lazara kroz Bosnu i Hercegovinu i “događanje naroda”	128
5. Srpska pravoslavna crkva i obilježavanje Kosovske bitke 1989. godine.....	140
6. Proslava Kosovske bitke 1989. godine na Romaniji i u Titovom Drvaru.....	150
7. Karakter masovnih vjerskih okupljanja u Bosni i Hercegovini tokom 1989. godine	166
8. Politički pluralizam i zahtjevi vjerskih zajednica	174
IV. Srpska pravoslavna crkva u Bosni i Hercegovini	
1989–1992.	187
1. Izgradnja vjerskih objekata i konstruiranje “slučaja izgradnje” u javnosti	189
2. Pitanje povrata nacionalizirane imovine SPC u Sarajevu	195
3. Izgradnja crkve u Sarajevu.....	196
4. Obilježavanje Velike seobe Srba 1990. godine	205
5. Reorganizacija SPC	211
6. “Sveti Sava” – pozorišna predstava Bosanskog narodnog pozorišta Zenica	215
7. Tuzlansko Saopštenje episkopa SPC	230
8. <i>Stradanje</i>	232
9. Dehumanizacija	235
10. Nacrt srpskog nacionalnog programa	240
11. Žrtva.....	244
12. <i>Bratoubistvo</i> – prolijevanje “krvi Aveljove” i povratak 1941. godine.....	250

13. Vidovdan 1991. godine – <i>Deklaracija o ujedinjenju “srpskih Krajina”</i>	263
14. Petrovdan 1991. – godišnjica osnivanja Srpske demokratske stranke Bosne i Hercegovine	266
15. Historijski sporazum i Beogradska inicijativa	274
16. Konferencija u Hagu i SPC.....	276
17. “Opomena Srbima rodoljubima”	283

V. *Symphonia* – SPC u tzv. Republici srpskog naroda Bosne i Hercegovine 1992. godine

1. Stefandan 1992. – osnivanje tzv. Republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine	296
2. Poruka Svetog arhijerejskog sabora SPC srpskom narodu i međunarodnoj javnosti	303
3. Svetosavska poslanica 1992. godine	307
4. Bosna – ni na nebu ni na zemlji	309
5. “Ovo je već rat!!!”	318
6. “To je ljudi – genocid”	324
7. <i>Dulce Bellum Inexpertis</i>	327
8. Dnevničke bilješke paroha Sarajevskog Dragomira Ubiparipovića	330
9. ... <i>izabrani narod Božji</i>	335
10. Zločin u Bradini kod Konjica.....	339
11. Vidovdanski sabor 1992. godine	341
12. “Za srpstvo se borimo” – <i>Zapadni Srbi</i> kao ideal	346

VI. Srpska pravoslavna crkva “u borbi za oslobođenje srpskog naroda” u Bosni i Hercegovini (1993–1994)

1. “Mir Božiji – Hristos se rodi” – 1993.	367
2. Vance-Owenov mirovni plan za Bosnu i Hercegovinu	371

3. Vlada narodne sloge	374
4. Galaksija Romanija – “treće Kosovo”	376
5. “...okruženi etničkim morem srpskim”	377
6. “...jer smo svi mi deca Božija”	380
7. Plan Kontaktne skupine – “ ...pravda i Bog su na našoj strani, pobedićemo.”	385
VII. Filozofija rata	399
1. Osnivanje duhovne akademije Vasilija Ostroškog u Foči	403
2. Petrovdan 1995. godine – “Bog pravednom daje oštar mač”	407
3. Patrijarh srpski Pavle i mir u Daytonu – “...tanka senka s vladičanskim štapom”	415
4. Jagnje Božije i zvijer iz bezdana	430
Zaključak	443
Biografske bilješke	449
Literatura	457
Bilješka o autoru	481
Registar	483

PREDGOVOR

Knjiga koja je pred vama predstavlja djelomično prerađen i nadopunjen tekst doktorske disertacije koju sam odbranio 3. marta 2023. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu pred Komisijom koju su činili: prof. dr. Dubravka Stojanović, prof. dr. Martin Previšić i prof. dr. Hrvoje Klasić, predsjednik Komisije. Disertacija je pisana na parketu kojega je u renoviranom stanu smještenom u sarajevskom Alipašinom Polju postavio najstariji živući parketar zavidovičke Krivaje, u jednom “nemirnom” razdoblju. Početak pisanja teksta poklopio se s vremenom izbivanja globalne pandemije izazvane korona virusom, dok se oblikovanje istoga u knjigu odvija u vrijeme kada bosanskohercegovačke institucije vlasti ne mogu i ne žele pronaći način adekvatnog finansiranja rada Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine.

Ideja za bavljenjem naslovnom temom nastala je nakon obrane magistarskog rada kao, barem se tako činilo, jedan posve logičan nastavak istraživanja u vezi s djelovanjem organicističkih intelektualnih krugova u Bosni i Hercegovini tokom osamdesetih i devedesetih godina 20. stoljeća. Kroz razgovore koje sam u kancelariji vodio s kolegama brzo se iskristalizirala tema na kojoj ću manje ili više predano raditi čitavo desetljeće: *Politička djelatnost vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini*.

Budući da “nema istraživanja koje ujedno nije i istraživanje samoga sebe, i unekoliko samopropitivanje”, kako je to u Predgovoru jedne knjige napisao Alain Besançon,¹ tako je i tokom moga istraživanja i pisanja ove knjige bilo gotovo nemoguće baviti se ovim razdobljem, a izbjeći sve one svjetlace sjećanja koji su navirali kao vatrene iskrice. Ukoliko bi temu ovoga razdoblja sagledali kroz moju ličnu perspektivu, onda bi ona počinjala

¹ Žan Delimo, *Strah na Zapadu*, Sremski Karlovci, Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, 2003, 49.

ljetnim raspustom i šetnjom đaka nižeg razreda osnovne škole i njegove nene kroz oranice, livade i voćnjake. Jedna od tih šetnji bila je ciljane posjeta mlinu za mljevenje brašna u susjednom selu. Unuk je potpuno razočaran, umoran i ljut, gotovo prevaren, vidno nezainteresiran – gradosija silosa nije bila ni nalik na opravljenu i okrečenu vodenicu kakvu je Pero Kvržica sa svojom družbom predao na korištenje zavađenoj seoskoj zadruzi. Nena je uspaničena i uplašena budući da na dijelu ceste koji je vodio prema mlinu mile kolone pretrpanih automobila iz kojih se maše zastavama i fotografijama. Iz iste perspektive, sada već srednjoškolca, razdoblje bi završavalo kasnim ljetom 1995. godine i prizorom u kojem vršnjak autora, petnaestogodišnji dječak urlicima nervnog sloma s ulica rovinjskog starog grada doziva oca. U Bosnu.

Između ove dvije epizode – prve koja je dio mog vlastitog sjećanja i druge koja je dnevnička bilješka jednog protjeranog pisca – nalazi se vremenski prostor ispunjen brzinom mraka. Termin posuđen iz Jergovićeve knjige “Sarajevski marlboro” u kojoj, između ostalog, dvanaestogodišnji Dino iz Zenice, koji je na privremenom školovanju u Zagrebu, kaže: “Znam koja je brzina svjetlosti, ali nismo učili koja je brzina mraka!”

Temeljnost, efikasnost i brzina kojom su društveni temelji *resetirani* na predmoderne vrijednosti, a koje su vjerske zajednice tokom osamdesetih i devedesetih godina u Jugoslaviji uspjele nametnuti društvu nisu mi ostavile mnogo prostora za dalje i dublje razmišljanje o naslovu knjige. Srpska pravoslavna crkva je tako jednu ideologiju, ideologiju *bratstva-jedinstva*, uspješno zamijenila drugom ideologijom, ideologijom *svetosavlja*. Jednako uspješne u nametanju vjerskih postulata svojoj novoj pastvi bile su i Katolička crkva, kao i Islamska vjerska zajednica u Bosni i Hercegovini.

Ovim putem zahvaljujem se svome profesoru, akademiku Husniji Kamberoviću, koji me stalno potiče na istraživanje, traženje i učenje. Moje intenzivnije interesiranje za historijskom naukom počinje prihvatanjem izazova koje je profesor Kamberović tokom mojih studentskih dana postavljao pred sve svoje studente. Zahvalan sam mu što mi je

beskompromisno pružao svaku potrebnu pomoć tokom istraživanja svih ovih godina.

Svome mentoru, prof. Tvrtku Jakovini, dugujem mnogo. Iz njegovih crvenom olovkom unesenih komentara na prvim verzijama tekstova disertacije još uvijek učim. Čuvam ih ne samo kao uspomenu na moje nesabrane misli, šture, nejasne i nedovršene rečenice već kao svojevrsnu uputu za pisanje novih radova, nekih novih, nadam se, uvijek boljih tekstova. Neizmjereno sam mu zahvalan ne samo zbog primjera koji javno, gotovo svakodnevno, kao naučnik pruža svojim odnosom prema radu, prema samoj profesiji historičara i susretljivosti prema studentima već i što je, zauzevši se za moj rad, otklonio mogućnost trajnog gubitka statusa na Institutu i mog daljeg bavljenja naukom.

Kolegama, prijateljima i *cimerima* (prošlim, sadašnjim, budućim i stalnim) iz Instituta za historiju, moje matične kuće, zahvaljujem se na podršci, pomoći, glasnom zaraznom smijehu, usponima, ali i padovima, nakon kojih smo zajedno izlazili bogatiji. Aida je uložila ogroman trud kako bi ova knjiga bila štampana. Njenoj snazi, kojom me kao urednica knjige poticala na finaliziranje svih tih sitnih, malih, a toliko važnih korekcija u samom tekstu, bilo kakva vrsta moga otpora pokazala se uzaludnom. Na tome joj se posebno i iskreno zahvaljujem.

Fotografije s izvođenja predstave "Sveti Sava", koje su za objavljivanje i korištenje u knjizi ustupili dragi ljudi iz zeničkog Bosanskog narodnog pozorišta, rezultat su upravo Aidine temeljitosti, upornosti i insistiranja. Knjiga je ovime, sasvim neočekivano, dobila vizuelni identitet i novu vrijednosti za što sam zahvalan Upravi zeničkog pozorišta. Sabini i Sonji zahvaljujem na izdvojenom vremenu, čitanju i savjetima kojima su pomogle da tekst disertacije bude konzistentniji. Nije na odmet napomenuti da je svaka greška u knjizi isključivo moja odgovornost.

Veći je broj institucija, fondacija i udruženja koje su mi bile od velike pomoći tokom istraživanja koje je rezultiralo završetkom doktorske disertacije i njenim objavljivanjem. Prije svega ovim se putem želim zahvaliti

svima u Bošnjačkom institutu – Fondaciji Adila Zulfikarpašića, koji su od mojih studentskih dana nudili svaku moguću podršku u istraživanju. Hvala im za tišinu, mir i toplinu koju su nesebično darivali. Ovim se putem zahvaljujem i ekipi u Historijskom muzeju, naročito Saši od kojega sam po dolasku u Sarajevo na studij, plačući kroz smijeh i smijući se kroz suze slušao o svakodnevnom životu u Sarajevu tokom opsade Grada. Zaposlenici Muzeja su mi tokom istraživanja ne mali broj puta pružali podršku nudeći na uvid građu koju čuvaju. Posebno sam zahvalan Udruženju Krokodil koje mi je omogućilo dvonedjeljni boravak i istraživanje u beogradskim arhivima i bibliotekama. Konzumirana literatura, brojna predavanja i nikad završeni razgovori vođeni tokom doktorskih radionica u Krokodilovoj organizaciji imali su veliki utjecaj ne samo na sadržaj ove knjige, već i na stvaranje mreže historičara iz Jugoistočne Evrope. Jednako veliku ulogu u stvaranju novih poznanstava među historičarima imale su doktorske radionice koje je organizirao Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji. Veliko hvala i timu u forumu ZFD Bosne i Hercegovine, posebno Suniti i Micheleu, ljudima koji su stalno i iskreno posvećeni izgradnji mira.

Možda i postoje riječi kojima bi se mogla iskazati zahvalnost koju dugujem svojoj supruzi i porodici. U očaju zbog uvijek nedovoljne sposobnosti kroćenja i brzine bilježenja misli, kao i (o)vlada(va)nja jezikom, pokušao sam zahvalu ispisivati očevim nalivperom na hartiji istovremeno plašeći se i balansirajući između izljeva patetike i puke formalnosti. Tako da ovdje mogu napisati da sam veliku i stalnu podršku imao od voljene supruge Majde. Zahvalan sam joj što me je bodrila i vjerovala u moj rad. Od prvog našeg dana bila je predvodnica *gerile* od koje sam sve ove godine imao razumijevanje za sve specifičnosti posla kojim se bavim. Razumijevanje je Majda prenijela i na naše dvoje djece, Zanu i Malika, *krokodilčice* kojima smo se odužili tako što smo im stalno, predano i neumoljivo, gotovo misijski, otkrivali svemir knjige i pisane riječi.

Sarajevo, 27. oktobar 2024.

BILJEŠKA O AUTORU

Edin Omerčić (1981, Pula) studij je historije završio na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Na Institutu za historiju Univerziteta u Sarajevu radi od 2008. godine. Magistarski rad pod naslovom *Bosna i Hercegovina u političkoj projekciji intelektualnih krugova u razdoblju 1991.–1996.* je odbranio 2013. godine na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu pod mentorstvom prof. dr. Husnije Kamberovića.

Član je Udruženja za modernu historiju iz Sarajeva. Sekretar je časopisa "Historia Moderna Bosna&Herzegovina". Od 2017. do 2019. godine je bio član uredništva časopisa za književnost i društvena pitanja Behar, te član uredništva časopisa Journal, zagrebačkog Kulturnog društva Bošnjaka Hrvatske "Preporod". Doktorirao je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2023. godine pod mentorstvom prof. dr. Tvrтка Jakovine na temu *Politička djelatnost Srpske pravoslavne crkve u Bosni i Hercegovini od 1989. do 1996.* Piše, čita i pliva umjerenom brzinom.

REGISTAR

A

Abadžić, Muhamed, 138, 139
Aćimović, Srećko, 409
Ajdanovići, 194
Åkerstrøm Andersen, Niels, 19
Albanija, 81, 105, 112
Aleksinac, 323
Aleksov, Bojan, 128, 209, 469
Alipašino Polje, 9, 312
Andelić, Neven, 67, 460
Ankara, 83
Antić, Čedomir, 33, 351, 460
Antić, Hadži Dragan, 151
Argentina, 287
Arsenić, Radoje, 165
Austrija, 75
Avdagić, Šaban, 156
Avramović, Života, 310

B

Babić, Milan, 54, 263
Badinter, Robert, 295
Badovinci, 272
Bahtijarević, Štefica, 90
Bajagić, Zvonko, 408, 409, 449
Bajić, Jovo, 234
Bakić, Ibrahim, 58, 87, 93, 94, 190, 461
Bakić, Jovo, 28, 461, 464
Bakula, Ljubica, 166, 167, 168
Balaban, Nada, 161
Balač, Radovan, 130
Bandić, Dušan, 31, 461

Bandura, Albert, 60, 64, 469
Bandžović, Safet, 332, 470
Banija, 113
Banja Luka, 16, 24, 26, 32, 55, 101, 138, 139, 154, 163, 171, 251, 257, 258, 316, 322, 324, 330, 340, 341, 344, 347, 348, 349, 351, 354, 358, 398, 428, 429, 452, 466
Banjeglav, Tamara, 406, 461
Barić, Nikica, 263, 354, 470
Barjaktarević, Radoja, 111, 112, 461
Baruch Wachtel, Andrew, 20, 174
Barutina kod Cetinja, 158
Bassiouni, M. Cherif, 340, 403, 431, 458, 461
Batković, 172, 192
Beauvisage, Laurence, 85
Bećirević, Edina, 53, 63, 402, 461
Bećirović, Denis, 42, 470
Bečković, Matija, 110, 245, 261, 342, 449
Begagić, Hazim, 218, 470
Begić, I. Kasim, 28, 314, 359, 371, 372, 385, 386, 387, 461
Begov Han, 330
Belošević, Beli, 324
Beograd, 16, 26, 27, 46, 55, 61, 90, 101, 107, 125, 128, 129, 135, 142, 161, 162, 183, 192, 206, 211, 213, 214, 220, 225, 227, 228, 233, 240, 245, 249, 252, 253, 265, 266, 276, 281, 304, 310, 314, 322, 329, 331,

- 341, 372, 374, 378, 388, 393, 397,
405, 411, 415, 424, 447, 449, 450,
451, 452, 453, 454, 455
- Bergholz**, Max, 277, 461
- Besaņon**, Alain, 9
- Bigović**, Radovan, 177, 240, 241,
242, 243, 278, 449
- Bihać**, 16, 213, 372, 387
- Bijeljac**, M., 161
- Bijeljina**, 17, 194, 319, 320, 352,
361, 369
- Bijelo Polje**, 202, 203
- Bileća**, 193, 323
- Bilić**, Ivan, 27, 314, 339, 344, 345,
359, 371, 458
- Biserko**, Sonja, 113, 461
- Blacve**, 193
- Blagaj**, 166, 170, 193
- Blagojević**, Mirko, 31, 73, 88, 89,
94, 95, 96, 461, 470
- Blažuj**, 193
- Boban**, Mate, 168, 339, 358
- Boca**, Stevan (Stefan), 142, 151,
214, 225, 403, 449
- Bočinja**, 126
- Bogićević**, Bogić, 178
- Bogomilova**, Nonka, 31, 73, 74, 75,
470
- Bojić**, Milan, 261
- Bojnović**, Miloš, 272
- Boras**, Franjo, 298
- Borovo polje**, 234
- Bosanska Krupa**, 16, 213
- Bosanski Brod**, 315, 321, 328
- Bosanski Petrovac**, 16, 17, 139,
213, 234, 450
- Bosanski Šamac**, 328, 338
- Bosansko Grahovo**, 263
- Botajica**, 192
- Bougarel**, Xavier, 29, 98, 105, 354,
461
- Božić**, Marinko, 192
- Božić**, Slavko, 106, 138, 362, 369
- Bradina**, 339, 340, 341
- Bratunac**, 209
- Brčko**, 328, 330
- Brđanin**, Radoslav, 299
- Brđanin**, Radovan, 300, 328
- Brdo kod Kranja**, 251
- Bremer**, Thomas, 32, 68
- Brestovo**, 193
- Brka**, Muhamed, 126
- Brown**, Ewan, 322, 323
- Broz**, Josip (Tito), 20, 33, 66, 67,
101, 102, 104, 105, 118, 127, 138,
140, 160, 163, 280, 285, 287, 355,
363, 444
- Bruxelles**, 309
- Budding**, H. Audrey, 174, 476
- Budimir**, Milan, 361
- Bugarska**, 74, 75, 78, 81, 82, 83, 84,
302, 359
- Buha**, Aleksa, 26, 317, 358, 416,
420, 421, 461
- Bukurešt**, 77, 80
- Bukvik**, 193
- Bulajić**, Milan, 111, 233, 461
- Bulatović**, Momir, 420, 421
- Bulatović**, Pavle, 420
- Bulović**, Mirko (Irinej), 109, 213,
225, 258, 260, 274, 362, 415, 417,
419, 420, 421, 450
- Buna**, 166, 170
- Burg**, L. Steven, 29, 461
- Butmir**, 198
- Byford**, Jovan, 47, 285, 288, 461

C

Carington, Peter, 279, 281, 345
Cazin, 16, 213
Ceașescu (Čaušesku), Elena, 80
Ceașescu (Čaušesku), Nicolae, 77, 80
Cerić, Mustafa ef., 392
Cerović, Stojan, 372
Cetinje, 21, 27, 154, 158, 251, 376, 380, 381, 433, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 468, 477
Chopin, Frédéric, 245
Clinton, Bill, 387, 414, 425
Crampton, J. Richard, 81, 82, 83, 84, 462
Crnčević, Brano, 300
Crnjelovo, 193
Cutileiro, José, 309, 316, 345
Cvetković, Srđan, 20, 466
Cvijanović, Darko, 145
Cvitković, Ivan, 32, 462

Č

Čačak, 332
Čajkanović, Veselin, 453
Čalić, Marie-Janine, 441, 471
Čančar, Petko, 298, 401
Čapljina, 160, 233, 340
Čarkić, Vojislav, 312
Čarnojević, Arsenije III, 208, 376
Čaršija (selo), 154
Čavoški, Kosta, 352, 426, 458
Čehajić, Jasmina, 190, 470
Čehoslovačka, 78, 79
Čekić, Smail, 265, 274, 462
Čelebići, 193, 340
Čerkić, Vojislav, 195
Češka, 29, 75
Čimen – Brijesnica, 194
Čitluk, 169

Čizmić, Ivan, 288
Čizmović, Jovan, 299
Čolić, Rade, 191
Čolović, Ivan, 54, 64, 113, 146, 147, 148, 149, 211, 212, 329, 433, 441, 462
Čubrilović, Vasa, 18, 19, 450, 471
Čvarković, D., 140

Ć

Ćeranić, Marko, 155
Ćimić, Esad, 93, 462
Ćosić, Dobrica, 26, 61, 62, 110, 111, 372, 415, 450, 462
Ćudić, K. Edvin, 462
Ćulibrk, Jovan, 21, 435, 465

D

Dalmacija, 151, 163, 268, 376, 382, 394, 411
Danska, 301
Darwin, Charles, 53
Davičo, Oskar, 224
Davidović, Dragan, 24, 81, 101, 258, 344, 351, 377, 378, 379, 390, 403, 419, 462
Dayton, 41, 205, 415, 422, 423, 424, 425, 427, 441, 447
Dedijer, Vladimir, 111, 401, 463
Dedović, Muradif, 159
Dejzings, Ger, 21, 55, 57, 344, 463
Delalić, Ramiz (Ćelo), 311
Deletant, Dennis, 77, 463
Delibegović, Mujo, 191
Delimo, Žan, 9, 463
Derok, Aleksandar, 192
Dimitrijević, Aleksandar, 413
Dimitrijević, Evangelios, 401, 413, 473

Diner, Dan, 282, 463
Dizdarević, Raif, 25, 67, 78, 104,
105, 129, 131, 138, 139, 165, 463
Dobanovci, 415, 418, 419, 420
Doboj, 96, 97, 123, 170, 293, 311,
328, 330
Dobrinja, 190, 196, 197, 198, 199,
202, 203, 205, 312, 403
Donia, J. Robert, 29, 30, 39, 131,
132, 140, 176, 182, 251, 264, 274,
354, 415, 457, 458, 463, 471
Donja Brnica, 148
Donji Moranjci, 172
Dožić, Vladislav, 233, 245, 249, 471
Dragojlović, Dragan, 128, 226, 266
Dragović Soso, Jasna, 20, 174, 463
Drakulić, 172
Dražković, Vuk, 110, 118, 135, 227,
234, 297, 342, 450, 463
Drinčić, Miroslav, 218, 219, 220
Drnovšek, Janez, 146
Drvar (Titov Drvar), 18, 90, 139,
150, 154, 160, 161, 162, 163, 164,
166, 167
Dubrovnik, 17, 141, 193, 200
Duda, Igor, 67, 471
Dujmović, M. Sonja, 67, 471
Dukić, Rajko, 298, 312
Dukovski, Darko, 78, 79, 463
Duraković, Nijaz, 175, 176
Duranović, Amir, 101, 463
Dušanić Svetozar, 91
Duvno, 169

Dž

Džananović, Mirza, 116, 471

Đ

Đerić, Branko, 360
Đilas, Milovan, 345

Đogo, Gojko, 261
Đorđević, B. Dragoljub, 31
Đorđević, Jovan, 269
Đorđević, Mirko, 22, 33, 46, 47, 85,
86, 110, 284, 285, 288, 471, 472
Đorđević, T., 136
Đujić, Momčilo, 54
Djukić (Đukić), Đorđe, 420
Đurić, Antonije, 224
Đurić, Nikola, 199

E

Ekmečić, Milorad, 261
Episkop Anastasije, 351
Episkop Artemije, 248, 266, 343
Episkop Jefrem, 213, 230, 246, 316
Episkop Jovan, 133, 389
Episkop Konstantin, 266
Episkop Longin, 213, 319, 389
Episkop Lukijan, 213, 252, 266, 389
Episkop Nikolaj, 52, 144, 152, 158,
161, 177, 213, 234, 235, 283, 284,
319, 325, 326, 351
Episkop Pavle, 57, 142, 214, 450
Episkop Simeon, 141
Etchegaray, Roger, 334

F

Fakovići, 209, 210
Falina, Maria, 46, 472
Filipović-Majstorović, fra Miroslav, 258, 338
Filipović, Muhamed, 62
Finci, Petar, 369
Fine, V. A. John, 30, 39, 176, 463
Foča, 193, 323, 401, 402, 403, 406,
479
Francuska, 75, 145, 386, 387, 415
Fruška gora, 142

G

Gačić, Stevan, 126
Gacko, 153, 175
Galijaš, Armina, 32, 476
Galijašević, Dževad, 126, 463
Gardović, Nikola, 311, 321
Gavrić, Neđo, 270
Gavrilović, Darko, 150
Gavrilović, Žarko, 45, 218
Gazimestan, 18, 26, 116, 142, 144, 146, 147, 148, 149, 151, 152, 155, 161, 342, 444
Gentile (Đentile), Emilio, 69, 70, 463
Girard (Žirard), Rene, 20, 65, 66, 67, 68, 283, 359, 361, 469
Glamoč, 235, 257, 260, 261
Glaudić, Josip, 29, 464
Gligorov, Kiro, 251
Glina, 245, 382, 411
Gnionica, 194
Gojkovići kod Sarajeva, 193
Goldstein, Ivo, 104, 105, 463
Goldstein, Slavko, 104, 105, 463
Golijan, Bojana, 158
Golijan, Milorad, 158, 235
Golubnjača, 411
Goražde, 353, 372, 387, 410, 418
Gorbačov, Mihail, 76, 80
Gornja Brusnica, 194
Gornji Majevac, 194
Gornji Milanovac, 332
Grabež, Vlajko, 16, 90
Grabovište (zaselak), 160
Gračanica, 170
Gračanin, Petar, 131
Gradačac, 168, 169
Graz, 339
Grčka, 65, 74, 81, 93, 450
Grósz, Károly, 79

Grubeš, 193
Grude, 168
Grujić, Nikanor, 221
Guberina, Veljko, 161
Gudovac, 245
Gunjić, Ranko, 259
Gvero, Milan, 378, 416, 420

H

Hadžibegović, Ilias, 190, 464
Hadžić, Antonije, 269
Hadžići, 427
Hadžić, Munira, 176
Hadžifejzović, Senad, 318, 323, 425, 464
Hag (Den Haag), 21, 276, 278, 279, 282, 309, 373
Halilović, Ibrahim ef., 316
Haskov, 83
Havel, Vaclav, 79
Haverić, Tarik, 182, 464
Hebib, Mirza, 176, 179, 472
Herljević, Franjo, 105
Hitchins, Keith, 80, 464
Hitler, Adolf, 412
Hladky, Ladislav, 29, 472
Hodžić, Husein, 124, 125
Holandija, 301
Holbrooke, Richard, 26, 387, 422, 423, 424, 464
Hosking, Geoffrey, 34
Hrvatska, 15, 18, 19, 27, 28, 45, 54, 60, 62, 75, 91, 104, 105, 116, 122, 148, 150, 151, 160, 164, 165, 173, 174, 179, 181, 184, 191, 231, 233, 250, 251, 252, 253, 254, 256, 258, 259, 262, 263, 264, 265, 278, 279, 280, 281, 283, 287, 288, 295, 296, 298, 302, 303, 304, 305, 306, 315, 318, 319, 324, 327, 328, 329, 339,

345, 349, 381, 383, 385, 386, 402,
411, 412, 413, 414, 422, 431, 454,
481

I

Igman, 355
Ilić, Pavle, 273
Iliđža, 203, 204, 427
Ilijaš, 427
Imamović, Mustafa, 14, 464
Indija, 313
Isaković, Antonije, 251
Išerić, Harun, 176, 179, 472
Ištuk, Hrvoje, 91
Italija, 75, 286, 287
Ivan-sedlo, 339
Izetbegović, Alija, 61, 251, 270,
275, 311, 313, 323, 334, 345, 355,
422, 423, 425

J

Jablanica, 126, 194
Jabuka kod Foče, 193
Jadar, 410
Jadovno, 245, 411, 412
Jahorina, 347, 363, 377, 418, 426
Jahura, Milenko, 215, 233, 246
Jajce, 131, 132, 139, 171, 218
Jakovina, Tvrtko, 11, 124, 472
Jamedžija, Mirko, 162, 164
Jamina, Rade, 158
Janković, Milan, 274
Janković, Živorad, 55, 56, 57
Jašari, Kaćuša, 136
Jasenovac, 91, 245, 254, 382, 394,
411
Jazov, Dmitri, 288
Jefrem, 351
Jeljcin, Boris, 413
Jenko, Davorin, 269

Jeremići, 193
Jergović, Miljenko, 10
Jeromonah Simeon, 380
Jesenica, 192
Jević, Rajko (Hrizostom), 142, 213,
266, 319, 351, 450
Jevtić, Zoran (Atanasije), 15, 91,
106, 107, 109, 143, 151, 183, 249,
260, 266, 319, 326, 341, 376, 377,
393, 395, 403, 404, 440, 451, 464,
469, 477
Josipdol, 449
Jovanović-Žigon, Jelena, 162
Jović, Borislav, 360
Jović, Dejan, 67, 464
Jovičić, Mile, 26, 323, 331, 464

K

Kačavenda, Vasilije, 125, 126, 129,
132, 149, 157, 192, 230, 235, 246,
259, 277, 351, 369, 377, 378, 384,
408, 410
Kadijević, Veljko, 146, 288
Kakanj, 170
Kakmuž kod Gračanice, 170, 193
Kalanderovci, 193
Kalezić, Dimitrije, 47, 48, 49
Kalinić, 325
Kamberović, Husnija, 10, 91, 116,
176, 181, 209, 330, 464
Kanazir, Dušan, 262
Kanka Ćudić, Edvin, 315
Karadorđević, Aleksandar, 276
Karadorđević, Petar II, 276
Karadorđević, Tomislav, 352, 353,
395
Karadžić, Radovan, 61, 62, 140,
154, 182, 212, 249, 251, 264, 265,
268, 269, 271, 273, 276, 289, 298,
301, 308, 313, 315, 316, 319, 324,

- 327, 339, 349, 351, 353, 355, 360,
362, 369, 372, 373, 378, 384, 389,
392, 395, 411, 414, 415, 416, 418,
420, 421, 422, 426, 427, 429, 431,
433, 434, 435, 438, 451, 476
- Karović-Babić**, Merisa, 330, 472
- Kasindo**, 204
- Katić**, Mario, 128
- Katunarić**, Vjeran, 54, 86, 147, 464
- Katz**, Vera, 251, 472
- Kecman**, Dušan, 341
- Kecman**, M., 161
- Kecmanović**, Nenad, 33, 345, 351,
460
- Kemura**, Sulejman, 102
- Kipar**, 81, 84
- Kiseljak**, 370
- Klasić**, Hrvoje, 9
- Klenik (selo)**, 123
- Ključ**, 16, 17, 213
- Ključić**, Stjepan, 358
- Knežević**, Savo, 316, 348, 349, 354,
356
- Knežina**, 152, 156, 157, 159, 160,
166, 167, 172
- Knežina kod Sokoca**, 18, 159
- Knin**, 18, 139, 150, 156, 157, 164,
376
- Koljević**, Nikola, 26, 276, 298, 299,
319, 362, 371, 416, 420, 421, 426,
464
- Komad**, Trifko, 270
- Komarica**, Franjo, 316
- Komnenić**, Milan, 110, 118, 119,
344, 451
- Komšić**, Ivo, 26, 464
- Konjic**, 193, 339, 340
- Kontić**, Ljiljana, 158
- Kontić**, Radoje, 416, 420, 421
- Koran**, 313
- Korčula**, 17
- Kordun**, 113
- Kosovska Mitrovica**, 106
- Kostić**, Branko, 282, 283
- Kotorac**, 198, 199, 200, 201, 202,
203
- Kovačević**, Siniša, 218, 220, 221,
224, 229
- Kovačević**, Vlado, 356
- Kozara**, 163, 251, 252
- Kozar**, Đuro, 117, 190
- Kozić**, Dušan, 416, 420, 421
- Kozila**, 193
- Kožnje**, 410
- Krajina**, Dijana, 96, 97, 472
- Krajišnik**, Momčilo, 61, 249, 315,
347, 349, 352, 416, 420, 421, 422,
424, 427, 428, 429, 451
- Krajpolje**, 130, 170, 193
- Kraljeva Sutjeska**, 90, 170
- Krečani**, 193
- Krga**, Branko, 412, 413
- Krstić**, Radislav, 409
- Krušelj**, Željko, 288, 464
- Kruševac**, 56, 294
- Kuharić**, Franjo, 169, 357, 392
- Kulen-Vakuf**, 277
- Kupres**, 234, 321, 339, 370
- Kuprešanin**, Vojo, 324, 367, 370
- Kurić**, Nenad ef., 274
- Kustić**, Živko, 91, 258, 259
- L**
- Lake**, Anthony, 327, 373, 423, 424,
425
- Lapišnica**, 313
- Lašić**, Ljiljana, 158
- Lasić**, Miro, 359
- Latvija**, 75
- Laušević**, Žarko, 222, 226

- Lazić, M. Milorad, 258, 259
Lekić, Slaviša, 115, 465
Lelić, Momir, 274
Leovac, Slavko, 298
Leustean, N. Lucian, 68, 69, 472
Libija, 335
Lika, 113, 163
Lilić, Slobodan, 389, 421
Lilić, Zoran, 416, 420
Lisabon, 309, 323, 359
Livno, 163, 260, 261
Lokanj, 193
Loma, Aleksandar, 53, 465
London, 29, 77, 81, 114, 301, 345, 347, 354, 355, 426, 453
Lovrenović, Ivan, 28, 298, 458
Loznica, 293
Lubarda, Vojislav, 154
Luće kod Foče, 193
Lucić, fra Ljubo, 26, 298, 393, 465
Lucić, Predrag, 28, 458
Lukavac, 193
Lukavica, 203
Lukić, Svetlana, 24, 46, 184
Lukić, Vladimir, 427
Lupljanica, 192
Lužani, 194
- Lj**
Ljubinje, 130, 170, 193, 233
Ljubljana, 140
Ljuić Mijatović, Tatjana, 359
- M**
Mačkovac, 193
Maclean, Fitzroy, 345
Mađarska, 29, 75, 77, 78, 79, 80, 81
Maglaj, 125, 126, 127
Majdin, Zoran, 211
Majevica, 324, 377
Makedonija, 19, 91, 102, 105, 123, 124, 173, 174, 302
Maksić, Adis, 465
Maksimović, Vojislav, 298
Malcolm, Noel, 53, 465
Malešević, Siniša, 33, 472
Maletić, M. Vid, 258
Mali Prnjavor, 192
Mališić, V. Miladin, 210
Maltarić, Zlatan, 28, 468
Mandić, Momčilo, 349
Marjan, Davor, 472
Markešić, Ivan, 26, 181, 465
Marković, Ante, 181, 182
Marković, Dragoslav Draža, 22, 25, 84, 341, 465
Marković, Mirjana, 252
Marx, Karl, 53
Mastilović, Ranko, 162
Mazower, Mark, 81, 465
Mazowiecki, Tadeusz, 79
Medaković, Dejan, 206, 207
Medić, Jasmin, 274, 473
Međugorje, 166, 169, 246
Mendelssohn, Felix, 342
Mesić, Stjepan, 25, 293, 466
Metković, 17
Mežnarić, Silva, 138, 473
Micović, Joankije, 436, 437, 438
Mihailović Ridigin, Aleksei (Aleksaj II), 359, 388, 389, 390, 391, 392, 452
Mijač, Božidar, 62, 87, 226, 229, 230, 336, 337
Mijač, Dejan, 245
Mikelić, Borislav, 252
Mikić, Slobodan, 106
Mikić, V. Mihailo, 113, 114
Miladinović, Dejan, 245
Milanović, Tomislav, 106

- Miletić, Antun**, 218, 401, 463, 473
Miletić-Oručević, Tanja, 218, 473
Mileusnić, Slobodan, 285
Milić, Lazar, 148
Milić od Mačve, 159, 235
Milin, Dragan, 285
Milin, Lazar, 141
Miljanović, Mitar, 301, 356
Milosavljević, Olivera, 113, 129, 304
Milosavljević, Živan, 49, 465, 473
Milošević, Slobodan, 21, 46, 51, 59, 115, 121, 127, 128, 129, 131, 136, 138, 139, 144, 146, 147, 148, 149, 154, 161, 175, 180, 182, 184, 225, 226, 237, 263, 264, 265, 276, 282, 283, 318, 323, 326, 327, 337, 341, 342, 344, 367, 373, 389, 390, 396, 397, 398, 411, 413, 414, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 427, 441, 446, 447, 465
Milosz, Czeslaw, 33, 473
Milovanović, Pantelija, 294, 361
Milutinović, Milovan, 328, 438, 439, 440, 452, 465, 477
Mimica, Aljoša, 165, 224, 465
Mirosavci, 194
Mirović, Radenko, 311
Mišić, I., 297
Mitropolit Jovan, 213, 214, 232
Mitrović, Mitar, 131, 338, 452
Mitrović, Vladislav, 130, 131, 134, 151, 171, 195, 211, 246, 319, 325, 352
Mitrović, Žika, 343
Mladenović, M. Radoš, 21, 435, 465
Mladenov, Petar, 83
Mladić, Ratko, 54, 353, 354, 369, 407, 409, 411, 414, 416, 417, 420, 421, 422, 431, 433
Mojmilo, 312
Mojzes, Paul, 32, 77, 79, 80, 477
Mokranjac, Stevan, 453
Mosko kod Bileće, 193
Moskva, 76, 288
Mostar, 16, 20, 130, 166, 193, 249, 339, 340, 356, 394, 473
Mrđa, Nikolaj, 331, 362, 377, 378, 389, 390, 395, 396, 403, 404
Muhić, Fuad, 138, 139
Mujezinović, Mehmed, 401, 473
Mulaosmanović, Admir, 20, 466, 473
Musionis, Aris, 360
Mylonas, Christos, 31, 466
- N**
- Nagy, Imre**, 79
Najdanović, Milutin, 300
Nakić, Nedeljko, 126
Nametak, Fehim, 62
Nedić, Miladin, 347, 361, 377, 379, 428
Nedžarići, 202
Nešković, Dobrosav, 106
Nestorović, Bogdan, 192
Neum, 116, 160
Nevesinje, 153
New Hampshire, 414
New York, 371
Nietzsche, Friedrich, 53
Nikić, Dušan, 234
Nikić, Redžep ef., 234, 274
Nikić, Stanislav, 234
Nikolić, Kosta, 20, 27, 62, 251, 252, 264, 296, 458, 459, 466
Nikšić, 159
Niš, 106, 159, 323
Nojman, B. Iver, 19, 466
Norveška, 301

Novaković, Milan, 272

Novaković, N., 136

Nova Varoš, 193

Nj

Njemačka, 75, 386

O

Očauš, 193

Ogulin, 449

Olbina, Dane, 26, 466

Olovo, 194

Omerčić, Edin, 205, 264, 274, 309,
317, 354, 387, 441, 466, 473, 474,
481

Omerović, Džemil, 126

Orašje, 194

Osinja, 193

Osjek kod Sarajeva, 193

Osmansko Carstvo, 108

Osmice, 192

Ostojić, Velibor, 299

Ostrog, 101

Ostrogorski, Georgije, 56, 466

Owen, David, 26, 345, 359, 371,
372, 466

Ozren, 129, 132, 133, 134, 142, 170,
377, 378, 382, 394, 428

P

Paić, Žarko, 336, 477

Pakistan, 313

Pakrac, 251, 252

Pale, 154, 190, 203, 301, 313, 372,
395, 411, 412, 415, 418, 425

Pančevski, Milan, 146

Pandurović, Miladin, 158

Panić, Milan, 363

Pariz, 41, 124, 425, 426, 427, 451

Patrijarh German, 60, 66, 101, 102,
103, 106, 107, 111, 117, 125, 128,
144, 146, 158, 161, 208, 211, 214,
225, 254, 275, 449

Patrijarh Maksim, 359

Patrijarh Teoktist, 359

Pauković, Davor, 150, 474

Pavle (smederevski episkop), 17

Pavlović, Momčilo, 466

Pavlović, R., 115, 221

Peć, 16, 106, 211, 213, 388

Pejanović, Mirko, 345

Pejić, Momčilo, 361

Pelagićevo, 168

Perica, Vjekoslav, 61, 67, 84, 89, 90,
91, 102, 103, 104, 105, 107, 128,
191, 192, 197, 466, 474

Perić, Dimšo, 383

Perišić, Momčilo, 416, 420, 421

Perović, Latinka, 110, 474

Pešić, Branko, 192

Petriča, 410

Petrović, Milan (Mićo), 342

Petrović, M. Miodrag, 51

Petrović, Petar II (Njegoš), 56, 466

Petrović, Rastislav, 261

Petrović, Vladimir, 27, 61, 251, 252,
264, 371, 372, 458, 459, 466

Petrov Nogo, Rajko, 261

Phoenix, 114

Pilindević, Kosta, 158

Pilipović, Radovan, 22

Piljak, Obrad, 195, 196, 200

Piperci, 193

Piperi, 194

Plavšić, Biljana, 26, 249, 260, 261,
276, 298, 319, 340, 345, 347, 360,
390, 396, 403, 420, 421, 428, 441,
442, 453, 466, 475

Pleven, 83

Plovdiv, 83
Podgorica, 393
Podmilačje, 171
Podpeč, 172
Poljska, 75, 78, 79
Pologoš, Slavoljub, 300
Polom, 194
Ponjarac, Mirko, 191
Popović, Blagoje (Justin), 47, 52,
 53, 96, 109, 120, 213, 214, 451,
 453
Popović, Miodrag, 224
Popović, Vladan, 51, 450, 453, 454,
 467
Popov, Nebojša, 32, 109, 110, 137,
 466
Popovo Polje, 245, 259
Porebrice, 169
Porječina, 194
Posa, Kristian, 29, 474
Potkozarje, 245
Potočari, 410
Praljko, Slobodan, 26
Prašević, Aleksandar, 102, 103,
 275, 357, 358, 467
Prebilovci, 26, 233, 239, 246, 247,
 260, 382, 394
Previšić, Martin, 9
Priboj, 17
Prijedor, 333, 452
Princip, Gavriilo, 162
Priština, 136, 142, 149, 343, 344
Prizren, 101, 106, 143, 449, 455
Prlja, Aleksandar, 184
Protić, D. Milislav, 189, 474
Puškarić, fra Jozo, 338
Putnik, Radomir, 218

R

Radetić, Mirjana, 118
Radičević, Branko, 136, 137, 467
Radić, Predrag, 24
Radić, Radmila, 14, 15, 32, 46, 47,
 52, 89, 91, 101, 102, 107, 109, 117,
 121, 213, 214, 272, 346, 398, 428,
 467, 474
Radić, Trifko, 428
Radosavljević, Đorđe, 117
Radosavljević, Jovan, 90
Radošević, M., 140
Radović, Risto (Amfilohije), 109,
 117, 213, 224, 245, 272, 389, 403,
 404, 434, 436, 438, 449, 454, 477
Radulović, Dušan, 329, 330
Raičković, Stevan, 261
Rajak, Vaso, 200
Rajne, 410
Rakitić, Slobodan, 337
Rakočević-Novaković, S., 303
Rakovica kod Beograda, 90, 101
Rak, Pavle, 24, 475
Ramet, P. Sabrina, 30, 31, 58, 59,
 60, 61, 62, 67, 87, 116, 467, 475
Ranković, Aleksandar, 101
Rašković, Jovan, 261
Rastošnica, 193
Rastuša, 193
Ražljevo, 194
Ražnatović, Željko (Arkan), 211,
 212, 297, 320, 360, 384, 454
Ražnjevo, 193
Riis, Carsten, 82, 467
Riječani, 192
Risovac, 234
Ritoši, 193
Rmanj, 17
Ročević, 193

- Romanija**, 18, 150, 152, 154, 155, 156, 157, 160, 166, 265, 376, 410, 419, 444
Rosulje, 192
Roudomentof, Victor, 81, 83, 84, 467
Ruanda, 23
Rumunija, 74, 75, 77, 78, 79, 80
Rupić, Mate, 252
Rushdie, Salman, 221, 224, 228
Rusija, 31, 74, 75, 77, 248, 286, 287, 288, 362, 386, 388, 389, 413, 452
- S**
- Sabo**, Zoran, 115
Samardžić, Radovan, 50, 51, 111, 233, 262, 461
Sandići, 194
Sanski Most, 16, 213, 352
Sarač-Rujanac, Dženita, 20, 85, 128, 129, 467, 475, 477
Sarajevo, 2, 12, 16, 17, 18, 21, 22, 25, 26, 39, 61, 93, 116, 122, 157, 163, 172, 175, 181, 190, 193, 195, 196, 198, 203, 204, 205, 221, 228, 251, 257, 272, 288, 296, 311, 312, 314, 315, 316, 319, 321, 324, 325, 330, 331, 332, 333, 334, 339, 340, 347, 354, 355, 356, 372, 386, 389, 390, 391, 393, 395, 396, 404, 415, 418, 423, 427, 428, 429, 430, 449, 452, 453, 454, 455
Sasso, Alfredo, 176, 475
Schopflin, George, 34, 149, 475
Selimoski, Jakub, 320, 357
Sells, Michael, 29, 467
Semberija, 265, 324
Senta, 449, 455
Shoup, S. Paul, 29, 461
Sijekovac, 315, 321
Simić, Pribislav, 207, 403, 405
Simović, Ljubomir, 145, 245
Sjedinjene Američke Države (SAD), 46, 52, 319, 385, 386, 415, 416, 441
Skelani, 194
Skoplje, 106
Slavonija, 376, 382, 394
Slijepčević, Đoko, 467
Slovenija, 19, 27, 62, 75, 105, 116, 173, 174, 250, 251, 263, 288, 302, 303, 305, 318, 319, 402
Smederevo, 177
Smolić, 193
Sofija, 83
Sokolac, 17, 18, 152, 157, 159, 168, 319, 323, 376, 390
Sokolović, Makarije, 17
Split, 191, 251
Spremo, Milenko, 171
Srebrenica, 55, 116, 176, 370, 409, 410, 414, 415
Sremski Karlovci, 9, 14, 136, 330
Srnice Donje, 169
Srnice, 169, 192
Stanišić, Dragan, 433, 437, 468
Stanišić, Veljo, 437
Stanković, Dobrila, 28, 468
Stanovi, 194
Stanton, H. Gregory, 63, 401
Stefanov, Nenad, 113, 115, 475
Stefanović, Lj. Nenad, 372
Stefanović, Vlada, 141
Stenek, Zvonimir, 92, 93, 195, 202
Stepinac, Alojzije, 258
Stević, Svetlana, 158
Stojanović, Dubravka, 9
Stojčević, Gojko (Pavle), 62, 65, 184, 235, 236, 237, 239, 240, 244, 246, 247, 252, 253, 254, 257, 260,

- 261, 262, 265, 266, 269, 274, 275,
276, 277, 278, 279, 281, 283, 297,
307, 308, 310, 313, 318, 320, 321,
331, 338, 340, 341, 342, 343, 351,
357, 368, 371, 374, 376, 380, 381,
388, 390, 392, 394, 398, 408, 415,
416, 420, 421, 425
- Stošić**, M. Verica, 468
- Subotić**, Jelena, 442, 475
- Sušić**, Safet, 125
- Szostkiewitcz**, Adam, 76, 477
- Š**
- Šabović**, Suad, 311
- Šadinlija**, Mesud, 397, 468
- Šagolj**, Mirko, 76
- Šajkaška**, 245
- Šarčević**, Edin, 28, 39, 468
- Šehić**, Nusret, 26, 468
- Šehić**, Zijad, 29
- Šehovac**, Dušan, 199
- Šehovac**, Vukan, 197, 199
- Šekovići**, 139
- Šerović**, Petar, 182
- Šešelj**, Vojislav, 110, 117, 218, 227,
360, 455
- Šibenik**, 17
- Šimić**, Branko, 116
- Šimić**, Tomo, 28, 338, 460
- Šipovac**, Tomislav, 273
- Šipovo**, 163, 235
- Šistek**, Vojteh, 342
- Šolević**, Miroslav, 129
- Šoljević**, Saša, 403
- Šotra**, Zdravko, 145, 246, 478
- Španija**, 75, 287
- Špionica**, 172
- Šubić**, Rabija, 300
- Šumaici**, 245
- Šurđević**, D., 263
- Šušak**, Gojko, 288
- Šušić**, Slavoljub, 416
- Šuvar**, Stipe, 122, 123, 124, 136
- Švedska**, 75
- T**
- Talić**, Momir, 322, 330, 350
- Talin**, 452
- Tchaikovsky**, Pyotr Ilyich, 342
- Temišvar**, 80
- Terzić**, Dragan, 13, 62, 66, 123, 124,
125, 126, 152, 153, 158, 159, 190,
209, 210, 211, 218, 220, 221, 224,
226, 227, 335, 336, 455
- Terzić**, Slavenko, 112
- Tešić**, Mitar, 126
- Tihaljina**, 168
- Tijanić**, Aleksandar, 130
- Tintor**, Jovan, 301
- Tobut**, 193
- Tökés**, László, 80
- Tolimir**, Zdravko, 416, 420
- Tomanić**, Milorad, 32, 246, 468
- Tramošnica Gornja**, 169
- Travnik**, 193
- Trbojević**, Milan, 348, 349, 355
- Trebava**, 377
- Trebinje**, 17, 134, 193, 233, 245,
259, 260, 393
- Trgovište**, 83
- Tripković**, Đoko, 20, 466
- Tromp**, Nevenka, 21, 373, 468
- Trstenik**, 450
- Tuđman**, Franjo, 251, 279, 298, 345,
414, 422
- Tuđman**, Miroslav, 27, 314, 339,
344, 345, 359, 371, 458
- Tupurkovski**, Vasil, 288
- Turajlić**, Hakija, 369, 370
- Turska**, 83

Tutnjevac, 194
Tuzla, 16, 17, 230, 293, 356, 372,
410, 449, 454

U

Ubiparipović, Dragomir, 26, 121,
122, 190, 330, 331, 332, 333, 334,
468
Ugljevik, 194
Unković, Radoslav, 272
Ustikolina, 401
Uzgor (selo), 154

V

Vadić, Vasilije, 132
Valjevo, 90
Vance, Cyrus, 288, 296, 345, 359,
371, 372
Vasiljević, Lazar, 195, 404
Veladžić, Denis, 20, 128, 475
Veladžić, Sabina, 153, 154, 155,
175, 475, 476
Veličani, 259
Velika Britanija, 75, 386
Velikonja, Mitja, 431, 468
Velimirović, Nikolaj, 20, 46, 47, 52,
53, 96, 109, 110, 120, 213, 243,
248, 254, 255, 272, 283, 284, 285,
288, 302, 315, 435, 444, 449, 453,
455
Veljine, 196, 197, 198, 199, 200,
201, 202, 203, 204, 403
Veselinović, L. Rajko, 14, 476
Vidović, Žarko, 403
Vilovi, 193
Višegrad, 160, 193, 353
Visoki Dečani, 90
Visoko, 330
Vladišić, Ljubiša, 404

Vlasenica, 139, 158, 235, 408, 409,
449

Vlasi, Azem, 136
Vogošća, 427
Vojkovići, 272
Vranje, 453
Vrcan, Srđan, 33, 85, 86, 185, 476
Vričko, Josip, 190, 191
Vršac, 117
Vučetić, Radina, 465
Vučilovo, 192
Vučurević, Božidar, 260, 273
Vukanovci, 170
Vukčević, Željko, 158
Vukić, Dragan, 49, 469
Vukić, Radoslav, 270
Vuković, Svetlana, 24, 46, 184, 469
Vuković, Svetozar (Sava), 16, 17,
213, 214, 225, 455, 475
Vukovsko, 234
Vulliamy, Ed, 333

W

Wachtel, B. Andrew, 20, 174, 469
Walasek, Helen, 340, 469
Wałęsa, Lech, 79
Washington, 414
West, Rebecca, 345
Wojtila, Karol Józef (papa Ivan
Pavao II), 78, 411

Z

Zagreb, 9, 10, 90, 165, 313, 345,
385, 454
Zelen-Karadžić, Ljiljana, 298
Zenica, 10, 116, 170, 215, 216, 218,
219, 222, 226
Zimmerman, Warren, 25, 469
Zimonjić, Savo, 249

Zirojević, Olga, 137, 147, 148, 152,
476

Zuković, Ljubomir, 26, 332, 350,
356, 404, 469

Zulfikarpašić, Adil, 62, 265

Zundhausen, Holm, 20, 110, 175,
469

Zvornik, 293, 320, 321, 350, 360,
384, 390, 391

Ž

Žanić, Ivo, 54, 104, 154, 158, 164,
432, 434, 469

Žarković, Vidoje, 107

Ženeva, 327, 345, 357, 359, 362,
370, 373, 379

Žepa, 407, 409, 410, 414

Žepče, 330

Žigon, Ivana, 162

Živanović, Milenko, 408, 409, 410

Živkov, Todor, 83

Žunec, Ozren, 250, 441, 469

HISTORIJSKE MONOGRAFIJE

Knjiga 30

Edin Omerčić

BRZINA MRAKA

*Politička djelatnost Srpske pravoslavne crkve
u Bosni i Hercegovini od 1989. do 1996.*

Izdavač

Univerzitet u Sarajevu – Institut za historiju
Podgaj 6, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
<https://iis.unsa.ba>

Za izdavača

Sedad Bešlija

Lektura

Erma Ramić-Kunić

Dizajn i tehničko uređenje

Amra Mekić

Na koricama

Scena sa predstave “Sveti Sava“ Bosanskog narodnog pozorišta Zenica

Tiraž

200

Štampa

Štamparija Fojnica

Za štampariju

Senad Šabanović

Sarajevo, 2024

Štampanje ove knjige dijelom je podržala Fondacija za izdavaštvo Sarajevo